

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.020.01.2018

Rafał Rostecki
Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
w Krakowie
ul. Mogilska 25, 31-542 Kraków

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/18/047 – Działania organów administracji publicznej w zakresie usuwania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie, ul. Mogilska 25, 31-542 Kraków (RDOŚ, Dyrekcja)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Rafał Rostecki, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie, od 1 września 2012 r. do chwili obecnej (Regionalny Dyrektor)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzenie ich rejestru i wykazu. 2. Skuteczność podejmowanych działań na rzecz usuwania hzipz. 3. Decyzje administracyjne wydawane przez Regionalnego Dyrektora. 4. Zapewnienie niezbędnych środków finansowych dla realizacji zadań w zakresie identyfikacji, prowadzenia badań i usuwania hzipz.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2014 r. do 17 grudnia 2018 r., z uwzględnieniem zdarzeń przed 1 stycznia 2014 r., mających wpływ na kontrolowaną działalność.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Wojciech Zdasień, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/182/2018 z 26 września 2018 r. (akta kontroli str.1-2)

I. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W badanym okresie Regionalny Dyrektor prawidłowo wykonywał działania związane z identyfikacją potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz prowadzeniem rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi³. Rejestr ten, na koniec okresu objętego kontrolą zawierał 29 pozycji. Pomimo niewielkiej liczby wpisów w rejestrze stwierdzić należy, że był on, poza nielicznymi przypadkami, prowadzony na bieżąco oraz aktualizowany i uzupełniany. Wprawdzie do rejestru nie zostały wprowadzone dane przekazane przez Wojewodę Małopolskiego⁴, pochodzące z rejestrów prowadzonych przez starostów do 30 kwietnia 2007 r., na podstawie art. 110 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska⁵, ale było to następstwem zaleceń otrzymywanych przez RDOŚ od Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ). W efekcie nie wpisano do rejestru historycznych

¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 524 ze zm., dalej: *ustawa o NIK*

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym zastosowana została ocena opisowa.

³ Dalej: *rejestr*

⁴ Dalej: *Wojewoda*

⁵ Dz. U. z 2018 r. poz. 799, ze zm., dalej: *Poś*.

zanieczyszczeń powierzchni ziemi 64 z 66 (97%) pozycji z ww. rejestrów prowadzonych przez starostów.

Decyzje dotyczące historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi i potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi (11 zbadanych) były wydawane zgodnie z obowiązującymi przepisami i stanowiły podstawę dokonywania wpisów do rejestru. Stwierdzone w 15 wpisach uchybienia polegające np. na niewpisaniu prowadzonej w przeszłości na danym terenie działalności, wynikały głównie z braku danych lub też ograniczeń systemu w którym prowadzony był rejestr, o czym RDOŚ powiadamiał GDOŚ.

Wszystkie remediacje, których termin zakończenia został zaplanowany w okresie objętym kontrolą, zostały zakończone terminowo.

RDOŚ nie planował w swoich budżetach za badany okres, wydatków związanych z historycznymi zanieczyszczeniami powierzchni ziemi, lecz środki takie, pochodzące z oszczędności oraz źródeł zewnętrznych (GDOŚ), w łącznej kwocie 19,9 tys. zł, były faktycznie na ten cel wydatkowane.

NIK pozytywnie ocenia rozwiązania organizacyjne RDOŚ w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Obowiązki zostały przypisane czterem pracownikom oraz opracowano i udoskonalono, w latach 2015-2018, system ewaluacji zadań dotyczących historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi. Ewaluacja była rzetelnie przeprowadzana.

NIK zwraca uwagę, że Dyrekcja nie prowadziła działań informacyjnych, skierowanych w szczególności do społeczności lokalnych, dotyczących historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz związanych z nimi obowiązków i zagrożeń.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- nieterminowej aktualizacji wpisów w rejestrze w trzech na 8 zbadanych przypadków (37%), w których zakończona została remediacja;
- niesporządzenia w dwóch na 8 przypadków (25%), pisemnego potwierdzenia przeprowadzonej oceny zgodności remediacji z jej planem;
- sporządzenia harmonogramu zadań w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi z ponad dwupółletnim opóźnieniem;
- niedostosowania regulaminu organizacyjnego RDOŚ do obowiązującego stanu prawnego.

II. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Identyfikacja potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi⁷ i historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi⁸ oraz prowadzenie ich rejestru i wykazu

Opis stanu faktycznego

a. Według stanu na dzień 15 października 2018 r., w rejestrze widniało 29 pozycji z terenu województwa małopolskiego, z czego dwie pochodziły od Wojewody – przekazane w trybie art. 161 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Dalej: phzpz

⁸ Dalej: hzpz

środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko⁹. Wojewoda przekazał w tym trybie informacje dotyczące 66 pozycji hmpz z obszaru województwa małopolskiego. W *Zestawieniu obszarów o przekroczonych standardach jakości gleby lub ziemi na terenie województwa małopolskiego, sporządzonym na podstawie rejestrów prowadzonych przez starostów do 30 kwietnia 2007 r. na podstawie art. 110 Poś*, wskazane są lokalizacje ww. terenów a także rodzaj obiektów, np. podziemny zbiornik paliw, składowisko odpadów przemysłowych, składowisko odpadów komunalnych, stacja paliw itp. W siedmiu przypadkach nie wskazano rodzaju obiektu. Na liście tej, podobnie jak w rejestrze, nie znajdowały się obszary po dawnej Hucie im. Tadeusza Sendzimira. Pozycje wprowadzone z ww. dokumentu do rejestru dotyczyły dwóch terenów położonych w Olkuszu i Wolbromiu i ujęte w nim zostały pod pozycjami 41 i 42 na podstawie art. 12 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Poś, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw¹⁰, zgodnie z którym rekultywacją został obciążony organ ochrony środowiska (starosta) a następnie, nowelizacją Poś z 2014 r., regionalny dyrektor ochrony środowiska. Informacje przekazane przez Wojewodę zawierały też m.in.: nazwę powiatu w którym wystąpiły przekroczone standardy jakości gleby lub ziemi, nazwę władającego obiektem, lokalizację obiektu, rodzaj obiektu, rodzaj hmpz oraz uwagi dot. np. planowanej, prowadzonej lub też zakończonej rekultywacji terenu. Z uwag tych wynika, że: w 32 przypadkach rekultywacja została zakończona, w 10 przypadkach trwała rekultywacja, w pięciu przypadkach była planowana, w dwóch przypadkach trwało ustalanie władającego gruntem¹¹, w jednym trwał monitoring a w 14 przypadkach brak było informacji o prowadzonych działaniach.

(akta kontroli str. 62 – 72 i 237)

Wyjaśniając swoje działania prowadzone wobec władających powierzchnią ziemi po dawnej Hucie im. T. Sendzimira oraz innych podmiotów, na podstawie art. 101f ust. 1 Poś, tj. nałożenia na nich obowiązku wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz wyznaczenia terminu przedłożenia wyników tych badań, Regionalny Dyrektor podał m.in., że w okresie obowiązywania ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Poś oraz niektórych innych ustaw, nie były wydawane żadne decyzje zobowiązujące podmioty korzystające ze środowiska, władające powierzchnią ziemi na terenach po dawnej Hucie im. T. Sendzimira, jak również inne podmioty. Jak wynika z analizy art. 101f ust. 1 Poś, samo prowadzenie działalności na danym terenie i prawdopodobieństwo spowodowania zanieczyszczenia nie stanowi wystarczającej podstawy do stwierdzenia zanieczyszczenia i do nałożenia decyzją obowiązku przeprowadzenia badań zanieczyszczenia. Natomiast przesłanki wskazujące na występowanie hmpz to: umieszczenie w wykazie zanieczyszczeń sporządzonym przez starostę (art. 101d ust. 6 Poś) lub zgłoszenie przez władającego powierzchnią ziemi, który stwierdził zanieczyszczenie ziemi, którą włada.

Zgodnie z wyjaśnieniami Regionalnego Dyrektora, w wykazie zanieczyszczeń przekazanych przez Prezydenta Miasta Krakowa, pismem z dnia 5 października 2018 r., wpisany jest teren położony w Krakowie Nowej Hucie przy ul. Ujastek, o powierzchni 0,51713 ha, będący we władaniu A. M. P. S.A., na której zlokalizowany jest nieużytkowany budynek produkcyjno – magazynowy, w którym wcześniej prowadzona była działalność związana z produkcją konstrukcji metalowych i ich części. W stosunku do tego terenu wszczęte zostanie w przyszłości postępowanie o wpisie do rejestru i w razie potrzeby wydane zostanie decyzja zobowiązująca do przeprowadzenia badań zanieczyszczenia. Na terenach po byłej Hucie im T. Sendzimira zlokalizowana jest również T. P. Sp. z o.o., która

⁹ Dz. U. z 2018 r. poz. 2018 ze zm., dalej: uoo.

¹⁰ Dz. U. Nr 100, poz. 1085, dalej: ustawa wprowadzająca.

¹¹ Dalej: władający

zgłosiła hzpz, natomiast Marszałek Województwa Małopolskiego (*Marszałek*) przekazał Raport początkowy, który był wykorzystywany przy wydawaniu pozwolenia zintegrowanego. Ww. spółka, w zgłoszeniu zobowiązała się do przedłożenia projektu planu remediacji w terminie do 1 października 2019 r. W stosunku do powyższego terenu wszczęte zostało postępowanie o wpisie potencjalnego zanieczyszczenia do rejestru. W raporcie początkowym oraz w zgłoszeniu podano zawartości substancji stwarzających ryzyko. Ponadto, zgodnie z art. 101f ust. 3 Poś, przepisów ustępu 1 nie stosuje się, jeżeli podmiot korzystający ze środowiska posiada pozwolenie zintegrowane, w którym określono sposób wykonywania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi.

(akta kontroli str. 180-182)

W e-mailu od GDOŚ do RDOŚ z 7 lipca 2016 r., dotyczącym zakresu dokonywania wpisów o hzpz do rejestru, podano m.in., że należy do niego wpisywać dane o tych postępowaniach, które zostały wszczęte lub są kontynuowane na podstawie przepisów Poś w brzmieniu po ich zmianie lub potwierdzone zostało wystąpienie zanieczyszczenia, zgodnie z art. 101c ust. 6 pkt. 2-6 Poś, według zasady, że *prawo nie działa wstecz*. Podano, że nie należy wpisywać danych odnośnie do postępowań prowadzonych i zakończonych na podstawie *starych* przepisów Poś. Nie należy wpisywać danych od starostów, gdyż zgodnie z nowymi przepisami, dopiero będą oni mieli obowiązek przekazania (5 października 2018 r. – przyp. kontrolera) wyników inwentaryzacji.

(akta kontroli str. 110-114)

Odpowiadając na pytanie czy, a jeżeli tak, to jakie czynności administracyjne (np. na podstawie art. 101f ust 1 Poś) Regionalny Dyrektor podejmował w stosunku do władających pozostałymi gruntami, które znalazły się w rejestrach starostów przekazanych przez Wojewodę, i w stosunku do których brak było informacji o prowadzonych działaniach z zakresu rekultywacji zanieczyszczeń, Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że z zapisu art. 101f ust.1 Poś wynika, że regionalny dyrektor ochrony środowiska może w drodze decyzji nałożyć na władającego powierzchnią ziemi będącego podmiotem korzystającym, ze środowiska, obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz wyznaczyć termin przedłożenia wyników tych badań, jeżeli na terenie będącym we władaniu podmiotu była prowadzona, przed dniem 30 kwietnia 2007 r., działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować zanieczyszczenie oraz istnieją przesłanki na występowanie zanieczyszczenia, takie jak umieszczenie terenu w wykazie, o którym mowa w art. 101d ust. 6 Poś lub zgłoszenie, o którym mowa w art. 101e ust 1 Poś. Wobec powyższego, przepis ten nie mógł być zastosowany do obszarów przekazanych w rejestrach prowadzonych przez starostów przed kwietniem 2007 r., gdyż nie zostały spełnione przesłanki wynikające z art. 101d ust. 6 i 101e ust.1 Poś. Wykazy potencjalnych zanieczyszczeń, o których mowa w art. 101d ust. 6 Poś, starostowie mieli przekazać do RDOŚ w 25 miesiącu od wejścia w życie rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi, tj. do 5 października 2018 r., wobec czego przepis ten będzie miał zastosowanie do terenów zanieczyszczonych wskazanych w tych wykazach. Nie została również spełniona przesłanka, o której mowa w art. 101e ust.1 Poś, gdyż znaczna większość władających powierzchnią ziemi na terenach wykazanych w rejestrach starostów, nie zgłosiła zanieczyszczenia. Natomiast w przypadku dwóch zanieczyszczonych terenów umieszczonych w rejestrze Starosty Chrzanowskiego tj. terenu Z. Ch. A. i R. N. T., RDOŚ w Krakowie posiada wiedzę o wykonanych badaniach gruntu, gdyż w tych przypadkach wykonane zostały raporty początkowe, które wykorzystane były przy udzielaniu pozwoleń zintegrowanych dla instalacji zlokalizowanych na ww. terenach. Powyższe raporty

przekazane zostały przez Marszałka do RDOŚ w Krakowie. Zatem Regionalny Dyrektor nie miał podstaw do wydania decyzji zobowiązującej podmioty korzystające ze środowiska i władające terenem, który został wykazany w rejestrach starostów jako obszar zanieczyszczony, do przeprowadzenia badań zanieczyszczenia, ponieważ wyniki badań zostały zawarte w raportach.

Ponadto Regionalny Dyrektor podał w wyjaśnieniach, że do kwietnia 2007 r. starostowie, w oparciu o art. 110 Poś, prowadzili rejestry terenów na których przekroczone zostały standardy jakości gleby lub ziemi. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie, w art. 32 uchyliła między innymi art. 110 ustawy Poś, a w oparciu o art. 36 ustawy szkodowej starostowie, niezwłocznie po wejściu w życie tej ustawy, mieli przekazać właściwym wojewodom: 1) akta spraw dotyczących rekultywacji zanieczyszczonej gleby lub ziemi wraz z pełną posiadaną dokumentacją, 2) rejestry, o których mowa w art. 110 ustawy zmienionej w art. 32 w brzmieniu dotychczasowym.

Wojewoda protokołem zdawczo-odbiorczym z dnia 22 grudnia 2008 r. przekazał Regionalnemu Dyrektorowi 7 rejestrów terenów na których stwierdzono przekroczenie standardów jakości gleby i ziemi, z obszaru Powiatu Bocheńskiego, Chrzanowskiego, Gorlickiego, Limanowskiego, Olkuskiego, Tarnowskiego i Miasta Tarnowa oraz Miasta Krakowa. Rejestry ze Starostwa Miechowskiego, Nowosądeckiego, Proszowickiego, Wielickiego i Miasta Nowy Sącz przekazane zostały do RDOŚ w 2010 r., w odpowiedzi na jej wystąpienie z 31 marca 2010 r. i 28 maja 2010 r. Pozostałe starostwa nie prowadziły rejestru z uwagi na niezidentyfikowanie obszarów o przekroczonych standardach jakości gleby i ziemi.

W oparciu o informacje zawarte w przekazanych przez starostów rejestrach, RDOŚ sporządził dokument pn. *Zestawienie obszarów o przekroczonych standardach jakości gleby lub ziemi na terenie województwa małopolskiego sporządzone na podstawie rejestrów prowadzonych przez starostów do 30 kwietnia 2007 r. na podstawie art. 110 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Poś*, które uzupełniane było w miarę pozyskiwania informacji dotyczących zanieczyszczonych terenów. W wyrażonej w wyjaśnieniach Regionalnego Dyrektora opinii, w przepisach obowiązujących do dnia wprowadzenia ustawy wprowadzającej, brak było podstaw do kontynuowania przez niego, a wcześniej Wojewodę, prowadzonych przez starostów rejestrów zanieczyszczeń

Ww. zestawienie zawiera 66 pozycji, z czego jedynie w 13 przypadkach w rejestrach starostów (już na etapie ich przekazania do Wojewody), podane były informacje o dokonaniu rekultywacji zanieczyszczonych terenów bądź wydaniu decyzji o rekultywacji. Dotyczy to następujących pozycji w ww. zestawieniu: 4, 8, 42, 48, 52, 53, 54, 56, 62, 63, 64, 65, 66. W stosunku do pozostałych terenów z rejestrów, Regionalny Dyrektor podjął starania w celu wyjaśnienia ich statusu.

Regionalny Dyrektor wyjaśnił również, że w wyniku podjętej przez RDOŚ w Krakowie korespondencji z władającymi zanieczyszczonymi terenami oraz z poszczególnymi starostwami, pozyskane zostały dalsze informacje o stanie terenu oraz o podjętych lub przeprowadzonych działaniach mających na celu usunięcie hzpz. W nowych wykazach phzpz nie zostały ujęte również tereny wymienione w poz.: 13, 15, 21, 40, 47. Teren wskazany w poz. 26 Zestawienia został wpisany również do aktualnego wykazu potencjalnych zanieczyszczeń Starosty Chrzanowskiego, zatem zostanie objęty procedurą wpisu do rejestru.

(akta kontroli str. 178-180)

W okresie od 5 września 2016 r., do chwili obecnej, RDOŚ dokonała 17 wpisów do rejestru, w tym 16 o hzpz i jednego o phzpz. Źródłem informacji przy dokonywaniu wpisów do rejestru były:

- informacje z projektów planów remediacji i wniosków przedkładanych do RDOŚ o ustalenie w drodze decyzji planu remediacji składanych przez władających, obowiązanych do przeprowadzenia remediacji hmpz – 10 poz. w rejestrze nr: 204, 301, 308, 337, 340, 341, 345, 368, 407 i 471, (data wszczęcia najstarszego – 9 grudnia 2016 r.) przy czym w przypadku poz. 308, po wydaniu decyzji ustalającej plan remediacji wpłynęło również zgłoszenie hmpz;
- informacje ze zgłoszeń hmpz, dokonanego przez władającego (bez przedłożenia projektu planu remediacji), w tym z raportów początkowych przekazanych przez Marszałka, na które powoływał się władający (6 poz. w rejestrze nr: 193, 261, 262, 263, 288 i 312).

Ww. hmpz wykazywano w rejestrze jako potwierdzone. Jedyne wpisy do rejestru o hmpz (poz. 346) dokonano decyzją na podstawie zgłoszenia władającego. W rejestrze znajduje się również 13 wpisów o hmpz w oparciu o dane, które zostały przesłane do GDOŚ na opracowanym przez nią wzorze. Dotyczyło to danych z postępowań, które zostały wszczęte, lub były kontynuowane na podstawie przepisów Poś w brzmieniu po ich zmianie lub też potwierdzono istnienie hmpz (zgodnie z art. 101c ust 6 pkt od 2 do 4 Poś), czyli dane pozyskane od 5 września 2014 r. oraz dane zawarte w rejestrach starostów, jeżeli obowiązek rekultywacji spoczywał na RDOŚ i nie został wykonany. Dane te pochodziły z:

- projektów planów remediacji i wniosków przedkładanych przez władającego zobowiązanego do przeprowadzenia remediacji do RDOŚ o ustalenie w drodze decyzji planu remediacji (8 poz. w rejestrze nr: 33, 34, 35, 36, 37, 38, 43 i 44), przy czym w przyp. poz. 38 – wykreślonej później z rejestru, po wydaniu decyzji ustalającej plan remediacji wpłynęło zgłoszenie hmpz - łączna powierzchnia terenów w ramach ww. pozycji rejestru wynosiła 12,1779 ha, a wcześniej prowadzone działalności na tych obszarach obejmowały m.in.: działalność usługową wspomagającą transport lądowy, magazynowanie i przechowywanie pozostałych towarów, pozostałe górnictwo i wydobywanie gdzie indziej niesklasyfikowane, naprawę i konserwację pozostałego sprzętu transportowego, transport lądowy pasażerski, miejski i podmiejski oraz sprzedaż detaliczną paliw do pojazdów silnikowych na stacjach paliw;
- raportów początkowych sporządzonych na potrzeby wydawania pozwoleń zintegrowanych, a przekazanych przez Marszałka oraz zgłoszeń władających powołujących się na ww. raporty (3 poz. 39, 40 i 45);
- z rejestru przekazanego przez Starostę Olkuskiego dla terenów w przypadku których RDOŚ był obciążony przeprowadzeniem remediacji (poz. 41 i 42).

(akta kontroli str. 79-80 i 237)

Realizując dyspozycję zawartą w piśmie Ministerstwa Środowiska¹² z 19 listopada 2013 r., Regionalny Dyrektor pismem z 25 listopada 2013 r. wystąpił do wszystkich starostw powiatowych oraz miast na prawach powiatu z terenu województwa małopolskiego z prośbą o przesłanie dokumentacji z prowadzonych kiedykolwiek, na podstawie art. 109 Poś, badań jakości gleby i ziemi, wraz z informacją o kosztach i źródłach finansowania tych badań.

(akta kontroli str. 122-126)

W odpowiedzi 14 starostw powiatowych i jedno miasto na prawach powiatu (Nowy Sącz) udzieliło odpowiedzi o nieprzewodzeniu takich badań, informację o prowadzonych badaniach przekazał Urząd Miasta Krakowa, a pięć starostw powiatowych oraz jedno miasto na prawach powiatu (Tarnów) nie przesłało informacji w tym zakresie.

(akta kontroli str. 127)

¹² Dalej: MŚ

Pismem z 13 grudnia 2013 r. Regionalny Dyrektor udzielił informacji MŚ w zakresie uzyskanych, od starostw powiatowych oraz miast na prawach powiatu, danych.

(akta kontroli str. 128-130)

b. Według stanu na dzień 15 października 2018 r., w rejestrze widniała jedna pozycja, z terenu województwa małopolskiego o phzp. Wpisu tego dokonano na podstawie zgłoszenia władającego powierzchnią ziemi, na której stwierdzono zanieczyszczenie.

(akta kontroli str. 237)

Dnia 5 września 2017 r. firma V. A. Sp. z o.o. przesłała do Dyrekcji zgłoszenie hmpz na będącej w jej władaniu działce w Chrzanowie. Pismem z 20 września 2017 r. Regionalny Dyrektor wystąpił do ww. spółki o uzupełnienie złożonego wniosku m.in. o raport z badania zanieczyszczenia gruntu. Żądane dokumenty spółka przesłała do Dyrekcji 16 października 2017 r. Decyzją z 13 kwietnia 2018 r. Regionalny Dyrektor orzekł o wpisie ww. działki do rejestru o phzp. Przesunięcie terminu wpisu do rejestru, w stosunku do wymagań określonych w art. 101c ust.3 pkt 3 Poś, wynikało z niedostarczenia przez ww. firmę kompletu wymaganej dokumentacji.

(akta kontroli str. 73-78 i 182-183)

c. Rejestr, do którego Regionalny Dyrektor wprowadzał dane o phzp i hmpz, według stanu na dzień 15 października 2018 r. zawierał 29 wpisów.

Rejestr umożliwiał dokonywanie wpisów zgodnych z wymaganiami Poś oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie rejestru historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi¹³:

(akta kontroli str. 237)

Analiza wpisów do rejestru wykazała, że następujące pozycje nie spełniały wymogów rozporządzenia w sprawie rejestru, z powodu braku możliwości wyboru właściwej opcji w aplikacji, w której rejestr był prowadzony w zakresie:

- § 2 pkt 3 lit. b – pozycja nr 45 (na skutek braku danych). Pozycja ta została wpisana na podstawie raportu początkowego, w którym nie podano numerów działek;
- § 2 pkt 4 – pozycje nr 39, 40, 45, 193, 262, 263, 312 i 346 na skutek braku okonturowania w raportach początkowych i dokumentacjach przekazanych przy zgłoszeniu;
- § 2 pkt 10 – jak w § 2 pkt 4;
- § 2 pkt 14 – pozycje nr 204, 261, 308, 341 i 346 ze względu na brak prowadzonej działalności w przeszłości i brak możliwości zastosowania takiego zapisu w rejestrze;
- § 2 pkt 17 – pozycja nr 346 – nieużytek, brak prowadzonej działalności i brak możliwości zastosowania takiego zapisu w rejestrze.

(akta kontroli str. 104-106)

W piśmie z 13 listopada 2018 r., tj. w trakcie kontroli NIK, Regionalny Dyrektor poinformował GDOŚ o ww. brakach możliwości dokonania wpisów do rejestru.

(akta kontroli str. 231)

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska¹⁴ pismem z 4 maja 2017 r., polecił Regionalnemu Dyrektorowi uzupełnić dane m.in. w rejestrze, do 31 maja 2017 r.

(akta kontroli str. 131-134)

Według wyjaśnień Regionalnego Dyrektora, polecenie Dyrektora Generalnego zostało wykonane.

(akta kontroli str. 230 - 231)

¹³ Dz. U. z 2016 r., poz. 1397, dalej: *rozporządzenie w sprawie rejestru*

¹⁴ Dalej: Dyrektor Generalny

Pismem z 4 października 2018 r., Dyrektor Generalny polecił m.in. Regionalnemu Dyrektorowi dokonanie przeglądu kompletności wpisów w rejestrze oraz jego niezwłocznego uzupełnienia, stosownie do art. 101c Poś oraz rozporządzeń wykonawczych dotyczących rejestru. Na dokonanie tej czynności wyznaczony został czternastodniowy termin.

(akta kontroli str. 100-101)

Powyższe uzupełnienia zostały wprowadzone do 15 października 2018 r. i od tego czasu rejestr, prócz wcześniej opisanych pozycji dla których nie było możliwości wyboru właściwej opcji przy dokonywaniu wpisu, jest kompletny.

(akta kontroli str. 237)

d. Z oświadczenia naczelnika Wydziału Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku i Zarządzania Środowiskiem (ZS) RDOŚ wynika, że w okresie poddanym kontroli Marszałek przekazał Regionalnemu Dyrektorowi 8 raportów początkowych, które przedkładane były przy wniosku o wydanie pozwoleń zintegrowanych i zawierały informacje o zanieczyszczeniach. W siedmiu przypadkach dokonano wpisu do rejestru, a jednym przypadku aktualnie toczy się postępowanie o wpisie do rejestru. Dla ww. siedmiu przypadków, RDOŚ nie wydała decyzji skierowanej do władającego terenem o wpisie do rejestru, gdyż w związku z rozbieżnościami interpretacyjnymi przepisów w tym zakresie wynikało, że decyzją skierowaną do władającego powierzchnią terenu zanieczyszczonego dokonuje się jedynie wpisu phzp, natomiast w raportach zawarte były wyniki badań gleby i ziemi, stąd potraktowano zanieczyszczenie jako potwierdzone i dokonano wpisu bez wydawania decyzji o wpisie. Dyrekcja nie wydała jeszcze żadnej decyzji ustalającej plan remediacji ww. terenów, gdyż nie zostały złożone jeszcze projekty planów remediacji. RDOŚ nie wykonywał badań, ani nie przeprowadzał remediacji, gdyż władający terenem deklarują, że zostanie to przez nich wykonane, natomiast ze względu na powierzchnię terenu wymaga to czasu oraz znacznych nakładów finansowych. Naczelnik ZS oświadczyła też, że nie zachodzi żaden z przypadków określonych w art. 101i Poś, w których Regionalny Dyrektor byłby zobowiązany do przeprowadzenia remediacji oraz, że w przepisach dotyczących hzp nie ma wskazanego terminu w jakim, od stwierdzenia zanieczyszczenia, powinna być przeprowadzona remediacja

(akta kontroli str. 137-138 i 239)

e. Przy dokonywaniu wpisów do rejestru, Regionalny Dyrektor każdorazowo oznaczał aktualny status terenu. Obszary dla których upłynął już termin planowanej remediacji (pozycje 33, 37, 43, 44, 308 i 337 rejestru) miały zaktualizowany status *na teren, na którym zakończono remediację*. Ponadto podjęte przez Regionalnego Dyrektora czynności związane z dokonanymi uzupełnieniami w rejestrze przedstawione zostały w pkt. 2c niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 237)

f. Po uruchomieniu rejestru (5 września 2016 r.), do Regionalnego Dyrektora wpłynęło 7 zgłoszeń, od władających powierzchnią ziemi, dotyczących hzp. Wszystkie one zostały zweryfikowane poprzez analizę zgłoszenia, w szczególności wyników badań potwierdzających zanieczyszczenie, które zawierało każde z ww. zgłoszeń. Wszystkie zgłoszenia zostały wpisane do rejestru. W przypadku pięciu zgłoszeń brak jest możliwości odtworzenia daty wpisu do rejestru, gdyż w systemie nie ma informacji, kiedy dana pozycja została wpisana do rejestru, a możliwość odtworzenia historii wpisów obejmuje okres po 11 października 2017 r. W jednym z pozostałych dwóch przypadków zgłoszenie wpłynęło 19 czerwca 2017 r. a wpisane zostało do rejestru 26 października 2017 r., a w drugim przypadku daty te

przypadały odpowiednio na: 8 września 2017 r. i 13 kwietnia 2018 r. (poz. w rejestrze nr 346).

(akta kontroli str. 148-149)

g. W okresie objętym kontrolą Regionalny Dyrektor nie wydał żadnej decyzji zobowiązującej władającego powierzchnią ziemi do wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz nie wskazywał terminu ich przedłożenia. Zgodnie z oświadczeniem naczelnika ZS, Regionalny Dyrektor może, w drodze decyzji, nałożyć na władającego powierzchnią ziemi obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi, jedynie na podstawie art. 101f ust. 1 Poś, zgodnie z którym władający powinien być; podmiotem korzystającym ze środowiska, funkcjonować na terenie na którym przed dniem 30 kwietnia 2007 r. prowadzona była działalność mogąca z dużym prawdopodobieństwem powodować hmpz, stwierdził na terenie będącym w jego władaniu zanieczyszczenie i zgłosił ten fakt regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska (art. 101e Poś) lub teren został umieszczony w wykazie potencjalnych zanieczyszczeń sporządzonym przez starostę (art. 101d ust. 6 Poś). Ponieważ w przypadku zgłoszenia przez władającego powierzchnią ziemi zanieczyszczenia, bądź wniosku o ustalenie planu remediacji, przekazywane były również wyniki badań, nie było zatem konieczności wydawania decyzji zobowiązującej władającego powierzchnią ziemi i będącego podmiotem korzystającym ze środowiska do przeprowadzenia badań zanieczyszczenia gleby i ziemi. Do obszarów o przekroczonych standardach jakości ziemi i gleby wykazanych w rejestrach starostów przekazanych wojewodom w kwietniu 2007 r., przepisy art. 101f ust.1 Poś nie mają zastosowania. Natomiast w stosunku do obszarów wskazanych w wykazach hmpz sporządzonych przez starostów i przekazanych Regionalnemu Dyrektorowi w październiku 2018 r., wszczęta zostanie procedura wpisu do rejestru, oraz w razie potrzeby wydawane będą decyzje zobowiązujące podmioty korzystające ze środowiska do wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi.

(akta kontroli str. 198)

h. Dnia 17 listopada 2016 r. RDOŚ udzieliła, na podstawie art. 4 pkt 8 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych¹⁵, zamówienia na pobór wody gruntowej z dwóch piezometrów znajdujących się na głębokości 8,5 m i wykonanie z nich analiz w zakresie indeksu oleju mineralnego oraz wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Wykonawcą był Ośrodek Badań i Kontroli Środowiska sp. z o.o. w Katowicach, posiadający akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA). Badanie miało na celu potwierdzenie lub wykluczenie zanieczyszczenia wód gruntowych na trzech działkach położonych w Wolbromiu, przy ul. 1 Maja, poz. 41 rejestru, uprzednio prowadzona działalność – produkcja pozostałych wyrobów z gumy. Koszt badania wyniósł 1 143,9 zł. Badanie nie potwierdziło występowania hmpz.

(akta kontroli str. 89-99 i 237)

Dnia 28 czerwca 2018 r. RDOŚ udzieliła, na podstawie art. 4 pkt 8 PZP, zamówienia na przeprowadzenie oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi metalami (chrom, nikiel, cynk, miedź i kadm) na terenie pięciu działek w miejscowości Olszowice, gm. Świątniki Górne. Wykonawcą było Przedsiębiorstwo Geologiczne w Kielcach Sp. z o.o., posiadające akredytację PCA. Grunty, których badanie dotyczyło, nie były wpisane do rejestru. Koszt badania wyniósł 18 769,8 zł. Badanie to nie potwierdziło występowania hmpz na głębokości poniżej 0,25 m. W warstwach powierzchniowych (powyżej 0,25 m) stwierdzono w trzech, spośród 22 sekcji, przekroczenie dopuszczalnego stężenia kadmu.

(akta kontroli str. 163-171 i 237)

¹⁵ Dz. U. z 2018 r., poz. 1986 ze zm., dalej: PZP.

Zgodnie z treścią oświadczenia głównego specjalisty w ZS, w związku ze stwierdzeniem zanieczyszczenia na opisanym wyżej terenie oraz faktem, że działki 226 i 228 figurują w wykazie phzpz przekazanym do RDOŚ przez Starostę Krakowskiego w październiku 2018 r, na podstawie art. 101c ust. 3 pkt 1 Poś, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji orzekającej o ich wpisie do rejestru. Do końca listopada 2018 r. RDOŚ nie przedstawił żadnych innych dokumentów lub informacji w tej sprawie.

(akta kontroli str. 173 i 238)

i. W kontrolowanym okresie Regionalny Dyrektor nie dokonywał wykreślenia z rejestru terenów, na których nie stwierdzono phzpz lub hmpz. Z rejestru została natomiast usunięta pozycja nr 38. Wpis pod tą pozycją został wprowadzony po wydaniu decyzji ustalającej plan remediacji hmpz. Po zmianie władającego powierzchnią ziemi decyzja ustalająca plan remediacji została wygaszona. Następnie, dla nowego władającego powierzchnią ziemi tego terenu została wydana decyzja ustalająca plan remediacji hmpz według aktualnych przepisów. Na podstawie nowej decyzji omyłkowo dokonano wpisu pod pozycją 471, wobec czego pozycja nr 38 została z rejestru usunięta. Termin zakończenia remediacji tego gruntu został określony na 31 grudnia 2019 r.

(akta kontroli str. 227 i 237)

j. Na stronie internetowej RDOŚ nie zostały wyodrębnione informacje, skierowane do społeczeństwa (władających powierzchnią ziemi) o obowiązkach wynikających z przepisów dotyczących phzpz i hmpz oraz o zagrożeniach, jakie mogą one stanowić dla zdrowia ludzi i środowiska, a także umożliwienia władającym powierzchnią ziemi zgłaszania informacji o phzpz i hmpz, adresowane wprost do władających powierzchnią ziemi lub też innych zainteresowanych tematyką tych zanieczyszczeń, udostępnione natomiast zostały obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa (m.in. Poś i rozporządzenie w sprawie rejestru).

Nie przewidziano także narzędzia zadedykowanego z myślą o umożliwieniu władającym powierzchnią ziemi zgłaszania informacji o phzpz. Podano natomiast adres RDOŚ oraz adres jej poczty elektronicznej.

(akta kontroli str. 107)

Regionalny Dyrektor, wyjaśniając sposób informowania społeczeństwa o obowiązkach wynikających z przepisów dotyczących phzpz i hmpz oraz odnosząc się do pytania o umożliwienie władającym zgłaszanie informacji o terenach zanieczyszczonych, podał m.in., że informacje o rejestrze, prowadzonym przez GDOŚ zamieszczone są na stronie www.gdos.gov, w zakładce szkody w środowisku – rejestry GDOŚ. Natomiast w publicznie dostępnym wykazie danych o dokumentach, prowadzonym przez RDOŚ Kraków (ścieżka dostępu na stronie BIP w zakładce *Publicznie dostępny wykaz danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie*) zamieszcza się informacje o:

- wnioskach o wydanie decyzji ustalających plan remediacji hmpz;
- decyzjach ustalających plan remediacji hmpz;
- harmonogramie zadań regionalnego dyrektora ochrony środowiska w zakresie hmpz.

Ponadto, w BIP RDOŚ Kraków, w zakładce *Jak załatwić sprawę*, zamieszczane są karty informacyjne zawierające informacje na temat dokumentów wymaganych dla załatwienia spraw dotyczących hmpz.

Według Regionalnego Dyrektora zamieszczanie informacji w sposób przedstawiony powyżej jest skuteczne.

(akta kontroli str. 184-185)

k. Żadna ze skarg skierowanych do Dyrekcji w badanym okresie nie dotyczyła spraw związanych z hmpz.

(akta kontroli str. 139)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Kontrola 8 spraw w których zakończona została remediacja, dokonana pod kątem dotrzymania sześciomiesięcznego terminu na aktualizację wpisu w rejestrze, wykazała m.in., że w trzech wypadkach ww. termin nie został dotrzymany. Były to sprawy:

- ZS.516.1.2015.HCh, gdzie termin aktualizacji wpisu został przekroczony o jeden rok, sześć miesięcy i 10 dni,
- ZS.516.1.3.2015.MKub – przekroczenie terminu o 10 miesięcy i 14 dni,
- ZS.516.1.4.2015.MKub – przekroczenie terminu o jeden rok, cztery miesiące i 11 dni.

(akta kontroli str. 116)

Art. 101c ust. 5 pkt 4 Poś stanowi, że regionalny dyrektor ochrony środowiska aktualizuje i uzupełnia rejestr na podstawie oceny przeprowadzenia remediacji, nie później niż w terminie 6 miesięcy odpowiednio od dnia ich otrzymania, wykonania, ustalenia lub dokonania.

W odpowiedzi na pytanie o przyczyny powstania opisanych wyżej opóźnień, Regionalny Dyrektor podał m.in., że stanowiły ją problemy z prawidłowym obsługiwaniem i korzystaniem z rejestru w pierwszym okresie po jego uruchomieniu oraz czasowe, bardzo duże obciążenie pracowników Wydziału (ZS – przyp. kontrolera) zleconym zadaniem.

(akta kontroli str.183-184)

OCENA
CZĄSTKOWA

Dokonując oceny identyfikowania przez Regionalnego Dyrektora hmpz oraz phmpz, a także dokonywania wpisów do rejestru, NIK zwraca przede wszystkim uwagę na fakt, iż nie wykorzystał on w pełni informacji uzyskanych od wojewody na podstawie art. 161 uoo i nie umieścił ich, poza dwoma przypadkami, w rejestrze w trybie art. 101c ust. 2 pkt 1 Poś. W zakresie tym Izba przyjmuje jednak do wiadomości, że działanie takie wynikało wprost z interpretacji przepisów, dyspozycji oraz wskazówek uzyskanych od GDOŚ. Poza tym rejestr odzwierciedlał stan faktyczny wynikający z pozostałych dokumentów źródłowych, z wyjątkiem pozycji, gdzie np., ze względów technicznych, brak było możliwości dokonania w rejestrze poprawnego wpisu. Za nieprawidłowy należy uznać natomiast fakt opóźnienia, w trzech przypadkach, aktualizacji wpisu w rejestrze po zakończeniu remediacji, gdzie maksymalne przekroczenie ustawowego sześciomiesięcznego terminu wyniosło aż jeden rok, sześć miesięcy i 10 dni.

NIK zwraca uwagę, że w zakresie podejmowania działań informacyjnych dotyczących problematyki hmpz, na swojej stronie internetowej RDOŚ ograniczył się jedynie do podania danych kontaktowych i zamieszczenia podstawowych aktów prawnych związanych z hmpz. W ocenie NIK umieszczenie na stronie internetowej Dyrekcji, informacji w tym zakresie, zwłaszcza związanej z obowiązkami oraz potencjalnymi zagrożeniami (np. ryzyko zakupu zanieczyszczonych gruntów i wynikające z tego dla nabywcy skutki prawne) przyczyniłoby się do rozpowszechnienia wiedzy o zanieczyszczeniach powierzchni ziemi pośród władających powierzchnią ziemi, podmiotów gospodarczych i społeczeństwa.

2. Decyzje administracyjne wydawane przez Regionalnego Dyrektora

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

a. W badanym okresie do Dyrekcji wpłynęły 22 zgłoszenia/wnioski w zakresie phzpz i hzpz. 20 wniosków dotyczyło ustalenia planu remediacji hzpz, jeden wniosek – zwolnienia z obowiązku przeprowadzenia remediacji, wpłynęło także jedno zgłoszenie hzpz. W odniesieniu do wniosków dotyczących ustalenia planu remediacji, wpłynęło także 11 wniosków o zmianę decyzji ustalającej plan remediacji hzpz, polegającą na zmianie terminu rozpoczęcia, terminu zakończenia, lub też zmianie sposobu remediacji. W oparciu o te wnioski Regionalny Dyrektor wydał: 18 decyzji ustalających plan remediacji, dwie decyzje zwalniające z planu remediacji, jedną decyzję odmawiającą ustalenia planu remediacji oraz jedną decyzję o wpisie do rejestru. Wydał też 11 decyzji o zmianie decyzji ustalającej plan remediacji hzpz. W dniu 22 października 2018 r. Regionalny Dyrektor wydał także z urzędu decyzję umarzającą postępowanie w sprawie hzpz.

(akta kontroli str. 150-156)

Analiza 10 decyzji wykazała, że Regionalny Dyrektor nie dokonywał weryfikacji informacji o hzpz, ani poprzez badania gleby, ani też dodatkowe ekspertyzy. Badana była natomiast zgodność projektu remediacji z Poś oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi¹⁶.

(akta kontroli str. 121)

b. Wg stanu na 16 października 2018 r., Regionalny Dyrektor wydał jedną decyzję o wpisie do rejestru phzpz. Wpis zawierał elementy wymagane przepisami art. 101c ust. 2 pkt.: 4 i 5, nie zawierał natomiast elementów określonych w pkt 3, 6 i 7 ww. przepisu, tj. określenia przedmiotu działalności gospodarczej, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD), wykonywanej na terenie, na którym występuje phzpz lub hzpz, przez władającego powierzchnią ziemi. W odniesieniu do postanowień art. 101c ust. 2 pkt. 6 i 7 nie było możliwości dokonania wpisu, gdyż teren działki był i w chwili kontroli pozostawał nieużytkiem, a w rejestrze, w liście działalności gospodarczej zgodnej z PKD, nie figuruje opcja dla *nieprowadzonej działalności*.

(akta kontroli str. 88 i 237)

c. W kontrolowanym okresie Regionalny Dyrektor wydał 16 decyzji ustalających plan remediacji.

(akta kontroli str. 79 i 237)

W wyniku badania 10 decyzji ustalających plan remediacji, wydanych w latach: 2015 (jedna decyzja), 2016 (dwie decyzje), 2017 (trzy decyzje) i 2018 (cztery decyzje) stwierdzono, że wpisy zawierały elementy o których mowa w art. 101c ust. 2 pkt.: 1, 2, 4, 5, 6 i 7 Poś. Dla dwóch pozycji wpisy nie zawierały elementu określonego w art. 101c ust. 2 pkt 3 Poś, czyli informacji o działalności prowadzonej na terenach, na których wystąpiło phzpz lub hzpz obecnie, gdyż działalność taka nie była prowadzona. Powodem tego był techniczny brak możliwości dokonania w rejestrze wpisu w tym zakresie, tj. o nieprowadzonej działalności. Informacje o których mowa w art. 101 ust. 2 pkt 8 Poś nie dotyczyły badanych pozycji. Decyzje na podstawie których dokonano poddanych kontroli zapisów spełniały także wymóg określony w art. 101 ust. 4 Poś, zawierały bowiem elementy takie jak: określenie terenu wymagającego przeprowadzenia remediacji, poprzez wskazanie adresu i numerów działek ewidencyjnych oraz jego powierzchni, wyszczególnienie nazw substancji

¹⁶ Dz. U. z 2016 r. poz. 1395.

powodujących ryzyko oraz ich zawartości w glebie i w ziemi, do jakich doprowadzi remediacja, wskazanie sposobu przeprowadzenia remediacji, określenie terminu rozpoczęcia i zakończenia remediacji oraz ustalenie sposobu potwierdzenia przeprowadzenia remediacji, terminu przedłożenia dokumentacji z jej przeprowadzenia, w tym wyników badań zanieczyszczenia gleby i ziemi wykonanych przez laboratorium. W decyzjach uwzględniono także pozytywne opinie wydane przez Małopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego, co było wymagane treścią art. 101l ust. 5 Poś.

(akta kontroli str. 102-103)

d. i e. W okresie od 5 września 2014 r. Regionalny Dyrektor nie wydał żadnej decyzji zobowiązującej władającego powierzchnią ziemi do udostępnienia zanieczyszczonego terenu w celu przeprowadzenia remediacji, gdyż w tym okresie nie podjął ani nie prowadził remediacji terenu zanieczyszczonego, która wymagałaby wydania ww. decyzji.

(akta kontroli str. 191-192)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA
CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia wydawanie przez Regionalnego Dyrektora decyzji administracyjnych dotyczących phzp i hzp. Decyzje były wydawane zgodnie z obowiązującymi przepisami, a na ich podstawie były dokonywane wpisy do rejestru. Stwierdzone we wpisach uchybienia wynikały z ograniczeń systemu, w którym prowadzony był rejestr, o czym RDOŚ powiadamiała GDOŚ.

OBSZAR

3. Skuteczność podejmowanych działań na rzecz usuwania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

Opis stanu
faktycznego

a. Wg stanu na dzień 16 października 2018 r., w rejestrze, pod pozycjami 41 (0,079 ha, dawna działalność – produkcja pozostałych wyrobów z gumy) i 42 (1,509 ha, dawna działalność: pozostałe górnictwo i wydobywanie, gdzie indziej niesklasyfikowane, konserwacja i naprawa pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli oraz sprzedaż detaliczna części i akcesoriów do pojazdów samochodowych, z wyłączeniem motocykli), zostały ujęte dwa hzp, w stosunku do których obowiązek przeprowadzenia spoczywał na Regionalnym Dyrektore. W obu ww. przypadkach nie zostały wydane decyzje o przeprowadzeniu remediacji. Wg zapisów w rejestrze, władający powierzchnią ziemi, którzy byli zobowiązani do przeprowadzenia remediacji, na dzień 16 października 2018 r. zakończyli 8 remediacji.

(akta kontroli str. 237)

Odnosząc się do przyczyn niewydania decyzji o przeprowadzeniu remediacji ww. dwóch pozycji rejestru, Regionalny Dyrektor podał m.in., że zanieczyszczony teren w Wolbromiu, należący do PPWG W. Sp. z o.o. (poz. 41 w rejestrze) i zlokalizowany w Olkuszu należący do V. Ltd. Sp. z o.o., Kraków (poz. 42 w rejestrze) wpisane były do rejestru prowadzonego do kwietnia 2007 r. przez Starostę Olkuskiego, jako tereny do rekultywacji których zobowiązany był starosta. Starosta Olkuski nie wykonał powyższej rekultywacji, w związku z czym obowiązek rekultywacji wraz z wejściem w życie 30 kwietnia 2007 r. ustawy szkodowej, przeszedł na Wojewodę, a następnie, zgodnie art.161 uoo, na Regionalnego Dyrektora.

Pomimo, iż zanieczyszczony teren zlokalizowany w Olkuszu został wpisany do rejestru Starosty Olkuskiego, a następnie do rejestru, to z przekazanej przez Starostę dokumentacji wynika, iż dokonany sposób oceny zanieczyszczenia nie potwierdza jednoznacznie, iż zanieczyszczenie jest wynikiem działalności gospodarczej, a nie naturalnie występujących na tych terenach złóż rud cynku i ołowiu oraz towarzyszącemu im zanieczyszczeniu kadmem i nie wiadomo, czy teren będzie wymagał remediacji. Podjęcie decyzji o przeprowadzeniu remediacji hzpz, a wcześniej ustalenie planu remediacji, musi być poprzedzone wykonaniem badań gruntu i rzetelną oceną zanieczyszczenia powierzchni ziemi. Odnośnie do remediacji hzpz zlokalizowanego w Wolbromiu na terenie należącym do P.P.W.G. W. sp. z o.o., Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że zanieczyszczenie to jest kontrolowane pod kątem jego rozprzestrzeniania się i zagrożenia dla środowiska gruntowo – wodnego, a z przesłanej przez Starostę Olkuskiego dokumentacji hydrogeologicznej wynika, że ze względu na ograniczone możliwości rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia, nie stanowi ono dla tego środowiska zagrożenia.

(akta kontroli str. 185-186)

b. Do 14 listopada 2018 r. Regionalny Dyrektor nie zatwierdził harmonogramu. Jak wynika z oświadczenia naczelnik ZS, do jego opracowywania Urząd przystąpił w sierpniu 2018 r.

(akta kontroli str. 81 – 87 i 193-194)

c. W objętym kontrolą okresie Regionalny Dyrektor ustalił w drodze decyzji łącznie 17 planów remediacji, w tym: jeden w 2015 r., po pięć w latach 2016 i 2017 oraz sześć w 2018 r. Łączna powierzchnia objęta planami remediacji wyniosła 15,0128 ha, w tym: w 2015 r. – 0,0154 ha, w 2016 r. – 5,5740 ha, w 2017 r. – 6,0234 ha i w 2018 r. – 3,38 ha. Remediacje zakończono na obszarze objętym 9 planami remediacji o powierzchni łącznej 6,3408 ha. W trakcie remediacji pozostają obszary objęte 8 planami remediacji o powierzchni łącznej 8,6720 ha. W kontrolowanym okresie wydane zostały również dwie decyzje zwalniające z remediacji (na podstawie art. 101p ust. 2 Poś – pozycje w rejestrze 34 i 288). Przykładowe działalności prowadzone uprzednio na terenach objętych planami remediacji to: stare kopalnictwo, stacja paliw, magazyn środków chemicznych, teren po działalności produkcyjnej w tym odlewniczej, oczyszczalnia ścieków lub brak działalności – wykorzystanie w przeszłości zanieczyszczonego gruntu do niwelacji terenu objętego obecnie remediacją. Grunty objęte planami remediacji były przeznaczone najczęściej na: zabudowę mieszkaniową, usługową, biurową i produkcyjną.

(akta kontroli str. 174-177)

d. Wszystkie plany remediacji, których termin zakończenia został określony do czasu przeprowadzenia kontroli NIK, zgodnie z zapisami w rejestrze, zostały zrealizowane w planowanym terminie, lub przed jego upływem.

(akta kontroli str. 237)

e. Sześć z 8 decyzji Regionalnego Dyrektora ustalających plan remediacji, zostało zakończonych ich pozytywną oceną, w tym: dwie wydane w 2016 r., trzy – w 2017 r. i jedna w 2018 r. W przypadku dwóch pozycji w rejestrze (35 i 37), gdzie widniał wpis o zakończeniu remediacji, brak było pisemnego potwierdzenia przeprowadzonej oceny zgodności remediacji z jej planem. Zgodność oceny przeprowadzenia remediacji z planem, była oceniana na podstawie przedstawionych przez władającego dokumentów. W żadnym przypadku Dyrekcja nie prowadziła kontroli zgodności wykonanej remediacji z planem, w terenie poddanym remediacji.

(akta kontroli str. 158-159)

W odpowiedzi na pytanie, czy w trakcie prowadzenia remediacji RDOŚ monitorowała sposób utylizacji odpadów powstałych w jej procesie, a jeżeli tak, to w jaki sposób, Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że monitoring taki nie był prowadzony, gdyż Dyrekcja nie posiada instrumentów prawnych, które umożliwiłyby realizację takiego zadania.

Regionalny Dyrektor starał się od początku informować władających, którzy występowali o uzgodnienie remediacji, o obowiązku właściwego postępowania z odpadami powstającymi w jej trakcie. Stąd w decyzjach pojawiał się zapis o konieczności przekazania zanieczyszczonej gleby i ziemi, usuniętych w wyniku remediacji, firmom posiadającym uregulowany stan formalno – prawny w zakresie gospodarowania odpadami oraz przekazania tej informacji w sprawozdaniu z remediacji.

(akta kontroli str. 135-136)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Do 14 listopada 2018 r. Regionalny Dyrektor nie zatwierdził Harmonogramu zadań w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi.

Zgodnie z treścią art. 101j. ust. 1 Poś, Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustala harmonogram swoich zadań w zakresie hmpz oraz co najmniej raz na 5 lat dokonuje jego aktualizacji¹⁷. Zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, regionalny dyrektor ochrony środowiska ustali pierwszy harmonogram zadań w zakresie historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi nie później niż w terminie 18 miesięcy od dnia wejścia w życie tej ustawy. Obowiązek ustalenia pierwszego harmonogramu należało wykonać do dnia 5 marca 2016 r.

(akta kontroli str. 81, 193-194)

W sprawie przyczyn niesporządzenia, do ww. daty, harmonogramu, Regionalny Dyrektor wyjaśnił m. in., że został on sporządzony w formie tabeli, której schemat został przesłany z NFOŚiGW wraz z pismem z dnia 12 stycznia 2015 r. Umieszczono w nim jedno zadanie, i tak opracowany harmonogram został przesłany 17 sierpnia 2018 r., do Zarządu NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Krakowie, celem zaopiniowania.

(akta kontroli str. 81, 186, 193-194)

NIK zwraca uwagę, że Regionalny Dyrektor podjął działania w zakresie ustalenia harmonogramu, obejmujące jego opracowanie, zaopiniowanie oraz podpisanie dopiero w II połowie 2018 r.

(akta kontroli str. 81-83)

2. W przypadku dwóch z ośmiu pozycji w rejestrze (35 i 37) – 25%, gdzie widniał wpis o zakończeniu remediacji, brak było pisemnego potwierdzenia przeprowadzonej oceny zgodności remediacji z jej planem.

(akta kontroli str. 158-159)

Art. 101n ust. 1 Poś stanowi, że regionalny dyrektor ochrony środowiska dokonuje oceny przeprowadzenia remediacji, która polega na stwierdzeniu zgodności remediacji z ustalonym planem remediacji.

Odnosnie do nieprzeprowadzenia, w dwóch przypadkach, oceny remediacji Regionalny Dyrektor przytoczył m.in. komentarz do Poś autorstwa Krzysztofa Gruszeckiego (wyd. IV, 2016) z którego wynika m.in., iż przepisy art. 101n Poś

¹⁷ Art. 101j Poś został dodany przez art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1101), zmieniającej Prawo ochrony środowiska z dniem 5 września 2014 r.

nie dają regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska uprawnień kontrolnych w zakresie hmpz. Stwierdzenie przez RDOŚ zgodności remediacji z ustalonym planem remediacji może odbywać się jedynie na podstawie analizy dokumentacji z jej przeprowadzenia przekazanej przez władającego powierzchnią ziemi który remediację prowadził. Przepisy nie określają formalnego sposobu, w jaki stwierdza się zgodność, stąd RDOŚ, po zakończeniu remediacji, analizował przedłożone dokumenty, w przypadku wątpliwości prowadził wyjaśnienia (jak miało to miejsce w przypadku poz. 35 z rejestru), a w przypadku zgodności zmieniał status terenu w rejestrze i w zakładce *remediacja* wypełniał pola dotyczące *opisu remediacji*. Pisemna informacja o zakończeniu remediacji oraz o jej efektach była wydawana jedynie w przypadkach gdy wnioskował o to władający powierzchnią ziemi. Informacja ta była wydawana w oparciu o przekazane wcześniej dokumenty.

(akta kontroli str. 232)

W ocenie NIK w dwóch przypadkach ocena remediacji nie została przeprowadzona. Art. 101n ust. 1 Poś nie uzależniał przeprowadzenia oceny zgodności remediacji z jej planem od dodatkowych warunków.

**OCENA
CZĄSTKOWA**

Oceniając skuteczność podejmowanych przez RDOŚ działań na rzecz usuwania hmpz, należy szczególnie zwrócić uwagę na fakt nieustalenia przez Regionalnego Dyrektora, aż do 14 listopada 2018 r. harmonogramu, do czego był on zobowiązany postanowieniami art. 101j. ust. 1 Poś. Ponadto w 2 z 8 (25%) przypadków, gdzie zakończona została remediacja, brak było pisemnego potwierdzenia przeprowadzonej oceny zgodności remediacji z planem remediacji, co było niezgodne z postanowieniami art. 101n ust.1 Poś. Pomimo stwierdzonych w tym obszarze nieprawidłowości należy zauważyć, że zaplanowane remediacje realizowane były w ustalonym przez Regionalnego Dyrektora terminie, co należy ocenić pozytywnie.

OBSZAR

4. Zapewnienie niezbędnych środków finansowych dla realizacji zadań w zakresie identyfikacji, prowadzenia badań i usuwania historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi

**Opis stanu
faktycznego**

a. W latach 2014-2017 RDOŚ nie zaplanowała w swoim budżecie środków na pokrycie wydatków związanych z hmpz. Wydatki, jakie poniosła na wykonanie badań próbek wody gruntowej w 2016 r. zostały wygospodarowane w ramach powstałych oszczędności, powstałych przy realizacji przez Dyрекcję innych zadań.

(akta kontroli str. 120)

b. W latach 2014-2015 oraz w 2017 r. RDOŚ nie ponosiła wydatków z tytułu hmpz. W 2016 r., w ramach planu finansowego, RDOŚ poniósł wydatek na wykonanie badań próbek wody gruntowej i koszty transportu w wysokości 1 143,9 zł. W 2018 r., decyzją Ministra Środowiska nr 8/2018/MŚ z 25 czerwca 2018 r., w budżecie Regionalnego Dyrektora zwiększono środki o 26 tys. zł na wykonania wierceń środowiskowych, w celu pobrania próbek do oznaczenia zawartości oraz miejsca występowania metali ciężkich (chrom, nikiel, miedź, cynk i kadm) oraz przeprowadzenie badań laboratoryjnych dla określenia stopnia zanieczyszczenia gleby. Podstawą dla tych działań był wyrok NSA z 30 stycznia 2018 r. sygn. Akt: II OSK 2481/17, oddalający skargę kasacyjną od wyroku WSA w Krakowie z dnia 23 maja 2017 r. sygn. Akt: II SAB/Kr69/17. W związku z tą sprawą Dyrekcja poniosła koszty w wysokości 18 769,8 zł.

(akta kontroli str. 120)

c. Jak podano w pkt 3.b niniejszego wystąpienia pokontrolnego, Regionalny Dyrektor nie ustalił Harmonogramu.

(akta kontroli str. 81)

W piśmie do WFOŚiGW (przyczoconym w pkt 3b wystąpienia pokontrolnego) Regionalny Dyrektor zwrócił się o opinię w zakresie możliwości finansowania zadania pod nazwą *Remediacja hmpz występującego na działce o nr. ewidencyjnym 3309/4 przy ul Biema w Olkusu. Etap I – ocena stopnia zanieczyszczenia powierzchni ziemi*, uwzględnionego w dokumencie *Harmonogram zadań Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie w zakresie hmpz, o którym mowa w art. 101j Poś*, podpisanego przez naczelnika ZS.

(akta kontroli str. 82-85)

W odpowiedzi na to pismo z 23 sierpnia 2018 r. Prezes Zarządu WFOŚiGW poinformował m.in., że zgodnie z przepisami Poś oraz *Zasadami finansowania zadań ze środków WFOŚiGW* istnieje możliwość ubiegania się o dofinansowanie przedsięwzięcia związane z niepolegającą na samooczyszczeniu remediacją hmpz, jeżeli obowiązującym do jej przeprowadzenia jest regionalny dyrektor ochrony środowiska lub władająca powierzchnią ziemi jednostka samorządu terytorialnego. Weryfikacja zadania i podjęcie decyzji o jego finansowaniu bądź odmowie finansowania, następuje na podstawie złożonego wniosku, na formularzu obowiązującym w WFOŚiGW. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie Gospodarki Finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹⁸, wnioski składane są w terminie do dnia 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy, w którym rozpoczyna się finansowanie zadań. Z harmonogramu będącego załącznikiem do pisma RDOŚ znak ZS.514.3.2018.MK wynika, że zadanie dotyczące remediacji hmpz występującego na działce nr 3309/4 składa się z trzech etapów, a jego realizacja przewidziana jest na lata 2018 – 2020. Terminy składania wniosków o dofinansowanie na realizację zadań w 2018 i 2019 r. upłynęły, a listy zadań zakwalifikowanych do dofinansowania na te lata zostały uzgodnione z właściwymi dysponentami części budżetowej, wraz z rozdysponowaniem puli środków przeznaczonych na rezerwę celową.

(akta kontroli str. 86-87)

W sprawie przyczyn niezłożenia wniosku na finansowanie ww. zadanie w terminie umożliwiającym jego dofinansowanie ze środków WFOŚiGW Regionalny Dyrektor podał m.in., że dofinansowania dotyczą *przedsięwzięć związanych z niepolegającą na samooczyszczeniu remediacją hmpz* i nie przewiduje dofinansowania zadań polegających jedynie na prowadzeniu badań, czy też tylko na opracowaniu projektu planu remediacji bez przeprowadzenia samej remediacji, a zapytanie o możliwość dofinansowania ww. zadania dotyczyła samych tylko badań. Harmonogram został wysłany do zaopiniowania, z uwagi na wymagania przepisów prawa, choć po analizie programów prowadzonych przez NFOŚiGW oraz WFOŚiGW w Krakowie wiadomym było, iż zadanie to nie kwalifikuje się na żaden z programów.

(akta kontroli str. 235)

d. W badanym okresie Regionalny Dyrektor nie kierował roszczeń do władających terenem lub innych podmiotów zobowiązanych do przeprowadzenia remediacji, gdyż nie wystąpiły przypadki, w których przeprowadzałby on zastępczo remediacje lub opracowywał plan remediacji na podstawie art. 101i pkt 1 i 3 oraz art. 101m ust. 1 pkt 2 Poś.

(akta kontroli str.172)

---

¹⁸ Dz.U. z 2010 Nr 226 poz. 1479.

e. NFOŚiGW – Departament Ochrony Ziemi, w styczniu 2015 roku (data dzienna i znak pisma nieczytelne), wystąpił do wszystkich Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska, z informacją o uruchomieniu, od 1 stycznia 2015 r., programu priorytetowego nr 2.2 Ochrona powierzchni ziemi część 3 – Remediacja powierzchni ziemi objętej szkodą w środowisku albo hzipz, oraz z prośbą o zapoznanie się z warunkami dofinansowania wskazanymi w tym programie i składanie wniosków na finansowanie zadań realizowanych w 2016 r., w nieprzekraczalnym terminie do 31 stycznia 2015 r. Równocześnie w piśmie poinformowano, że finansowane będą wyłącznie zadania wskazane w harmonogramie zadań RDOŚ, które zostały zaopiniowane pozytywnie przez Zarząd NFOŚiGW w trakcie przygotowywania harmonogramu i są zgodne z wymogami programu oraz, że ww. program nie przewiduje dofinansowywania zadań polegających jedynie na przeprowadzeniu badań czy też tylko na opracowaniu projektu planu remediacji, bez przeprowadzania samej remediacji, lub też bez wykonania działań naprawczych, przez organ ochrony środowiska. Do pisma dołączono formularz przykładowego harmonogramu zadań RDOŚ. Pismem z 8 grudnia 2014 r., Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska poinformował o konieczności przekazania harmonogramu prac wynikających z art. 16 ustawy szkodowej oraz zadań wynikających z art.101j Poś, do NFOŚiGW oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w przypadku zapotrzebowania na środki od 2016 r. Ponadto pismem z 11 grudnia 2014 r. zwrócił się o przekazanie listy zadań spoczywających na regionalnych dyrektorach ochrony środowiska, a wynikających z zapisu art.12 ustawy wprowadzającej. Odpowiadając na pierwsze z ww. pism Regionalny Dyrektor, 7 stycznia 2015 r. poinformował, że nie przewiduje w realizacji zadań na które aplikowałby o środki w NFOŚiGW w 2016 r. MŚ – Departament Funduszy Ekologicznych, pismem z 15 grudnia 2016 r. przekazany e-mailem 16 grudnia 2016 r. przez GDOŚ, poinformowało o planowanym ogłoszeniu kolejnego naboru wniosków o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym dla PO Infrastruktura i Środowisko – działanie 2.5: Poprawa jakości środowiska miejskiego, typ projektów – Wsparcie dla zanieczyszczonych lub zdegradowanych terenów, w którym o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty przygotowywane przez regionalnych dyrektorów ochrony środowiska. Jednocześnie z uwagi na małe zainteresowanie RDOŚ skorzystaniem z dofinansowania we wcześniejszych konkursach, zwrócono się o wskazanie propozycji rozwiązań, w terminie do 27 grudnia 2016 r, które ułatwiłyby aplikowanie o ww. środki. W odpowiedzi RDOŚ, pismem z 20 grudnia 2016 r. poinformowała GDOŚ, że tereny odnośnie do których obowiązującym do remediacji jest RDOŚ, nie kwalifikują się do aplikacji z ww. programu. W lutym 2017 r. GDOŚ, e-mailem przekazała pismo Prezesa NFOŚiGW z dnia 24 stycznia 2017 w sprawie finansowania zadań na 2018 r. Przedstawiony Program nie przewiduje finansowania zadań z zakresu hzipz.

(akta kontroli str. 199-226)

Odnosnie do ww. programu, wg oświadczenia Naczelnika ZS, z przeprowadzonych rozmów telefonicznych z NFOŚiGW jak również z WFOŚiGW w Krakowie wynikało, iż nie ma możliwości pozyskania środków na przeprowadzenie badań gleby i ziemi bez przeprowadzenia jednocześnie remediacji, gdyż nie zostanie uzyskany efekt ekologiczny co jest warunkiem koniecznym udzielenia dofinansowania. Do chwili obecnej nie zostały zmienione kryteria przyznawania środków w ramach wskazanych przez NFOŚiGW programów, na finansowanie zadań dotyczących rozpoznawania i usuwania hzipz. Warunkiem niezbędnym pozyskania środków na badania gleby i ziemi oraz sporządzenie planu remediacji było przeprowadzenie również remediacji, przy czym nie mogła to być remediacja poprzez samooczyszczenie. W ostatnim okresie, NFOŚiGW, mailem z 16 listopada 2018 r., zwrócił się do regionalnych dyrektorów ochrony środowiska o podanie wszystkich miejsc, w których planowane jest przeprowadzenie remediacji hzipz w latach 2019 –

2021, w terminie do 23 listopada 2018 r. Odpowiedzi na to pismo RDOŚ udzieliła w wyznaczonym terminie.

(akta kontroli str. 199 i 223-226)

f. W zmienionym 1 października 2010 r. Regulaminie Organizacyjnym RDOŚ¹⁹ nie ujęto zapisów dotyczących wykonywania obowiązków związanych z hmpz oraz z prowadzeniem ich rejestru. W załączniku nr 3 do Regulaminu, pkt 3 określającym zakres działania ZS, wyszczególniono natomiast zadania związane z rekultywacją.

(akta kontroli str. 237)

W zakresie czynności, uprawnień oraz odpowiedzialności Naczelnika ZS z 15 stycznia 2015 r., wyszczególniono takie czynności związane z hmpz, jak m.in. sprawowanie nadzoru nad: prowadzeniem postępowań związanych z wpisem do rejestru hmpz oraz jego aktualizacją i uzupełnianie, przygotowaniem projektu decyzji nakładającej na władającego powierzchnią ziemi, będącego podmiotem korzystającym ze środowiska obowiązek wykonania badań zanieczyszczenia gleby i ziemi oraz ich przedłożenia w wyznaczonym terminie, przygotowaniem projektu decyzji ustalających plan remediacji, wykonaniem zadań związanych z obowiązkiem prowadzenia przez Regionalnego Dyrektora remediacji hmpz w przypadkach gdy nie można wszcząć wobec władającego powierzchnią ziemi postępowania egzekucyjnego dotyczącego obowiązku przeprowadzenia remediacji oraz opracowaniem i aktualizacją harmonogramu działań Regionalnego Dyrektora w zakresie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkód w środowisku oraz hmpz.

(akta kontroli str. 17-18)

Ponadto w zakresie czynności, uprawnień oraz odpowiedzialności starszego specjalisty i głównego specjalisty w ZS, odpowiednio: z 9 maja 2018 r. i 29 października 2014 r., przypisano wykonywanie zadań opisanych wyżej w zakresie czynności Naczelnika tego wydziału. W opisach stanowiska pracy tych osób zamieszczono też prowadzenie czynności związanych z hmpz takich jak np. prowadzenie postępowań oraz przygotowywanie projektów decyzji.

(akta kontroli str. 21-32 i 52-61)

Kolejnemu pracownikowi ZS przypisano w zakresie czynności i odpowiedzialności prowadzenie niektórych, ww. czynności, dotyczących hmpz. Skrótowy opis tych czynności znajdował się również w opisach stanowisk zajmowanych przez tego pracownika w okresie objętym kontrolą.

(akta kontroli str. 33-51)

Analiza rejestru wykazała, że jeden pracownik uczestniczył w przygotowaniu 12 decyzji dotyczących hmpz, drugi w przygotowaniu sześciu, a trzeci – czterech.

(akta kontroli str. 237)

g. Od 2015 r., do chwili obecnej, w Planach działalności RDOŚ uwzględniano zadania związane z remediacją gruntów, określając jednocześnie mierniki wykonania tych zadań. W celu czwartym *Zapobieganie zagrożeniom w środowisku, usuwanie ich skutków oraz ustalanie warunków korzystania ze środowiska*, wyszczególniono zadanie drugie – *Prowadzenie postępowań w sprawie uzgodnienia warunków prowadzenia remediacji hmpz*. Jako komórkę odpowiedzialną za realizację tego zadania wyznaczono m.in. ZS. W kolejnych latach mierniki realizacji tego zadania były zmieniane.

W Sprawozdaniach z działalności RDOŚ na lata 2015 – 2017, przedstawiano realizację zdefiniowanego wcześniej zadania oraz dokonywano jego ewaluacji.

(akta kontroli str. 140-141)

---

¹⁹ Dalej: *Regulamin*.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość.

Regulamin organizacyjny RDOŚ nie został dostosowany do przepisów Poś, znowelizowanych na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 5 września 2014 r. i wprowadziła m.in. pojęcie *remediacji*.

(akta kontroli str. 237)

Zgodnie z brzmieniem § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie nadania statutu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie²⁰, organizację wewnętrzną i szczegółowy zakres zadań komórek organizacyjnych, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 1-7, i stanowisk, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 8 i 9, określa regulamin organizacyjny nadany przez Regionalnego Dyrektora, po zatwierdzeniu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

W sprawie niedostosowania Regulaminu do aktualnie obowiązującego stanu prawnego w zakresie hmpz Regionalny Dyrektor wyjaśnił m.in., że prace nad jego zmianą, uwzględniające zmianę w organizacji RDOŚ wprowadzoną Statutem (3 października 2015 r.), rozpoczęto niezwłocznie, jednak ostateczny projekt został przedłożony Generalnemu Dyrektorowi do zatwierdzenia 14 kwietnia 2017 r. Zmiana Regulaminu, oprócz ustalenia nowej struktury organizacyjnej zatwierdzonej w Statucie, polegała na wprowadzeniu zmian w zakresach działania poszczególnych komórek organizacyjnych, w szczególności w związku ze zmianami w podziale obowiązków oraz zmianami w przepisach prawa, które weszły w życie w latach 2011 – 2016. W projekcie z listopada 2016 roku pojawiły się zapisy dotyczące remediacji hmpz oraz obowiązku prowadzenia rejestru. Dyrekcja kilkakrotnie kontaktowała się z GDOŚ w sprawie zmiany regulaminu, jednak pod koniec 2017 r. pojawił się rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oraz niektórych innych ustaw. W projekcie ustawy planowane było utworzenie Dyrekcji Ochrony Środowiska (DOŚ) – nowej jednostki organizacyjnej, z oddziałami w terenie. Regionalne dyrekcje ochrony środowiska miały być łączone, niektóre w związku z tym likwidowane. Ponadto RDOŚ przygotowywała się do przeprowadzki do nowej siedziby, co nastąpiło 1 stycznia 2018 r., a po jej dokonaniu na pierwszym miejscu znalazły się sprawy związane z adaptacją nowego miejsca pracy. Projekt nowego regulaminu, który uwzględnia kolejne zmiany w organizacji jednostki wynikłe w związku z realizacją projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, został opracowany i zostanie wysłany do zatwierdzenia przez GDOŚ do końca 2018 r.

(akta kontroli str. 232-234)

OCENA
CZĄSTKOWA

RDOŚ w kontrolowanym okresie nie planowała środków finansowych na realizację zadań w zakresie identyfikacji, prowadzenia badań i usuwania hmpz, jednakże środki na ten cel były faktycznie wydatkowane, a ich suma za okres objęty kontrolą wyniosła 19,9 tys. zł. Regulamin, w zakresie hmpz, nie został dostosowany do obowiązującego stanu prawnego, skutkiem czego nie przypisywał realizacji zadań z nimi związanych konkretnej komórce organizacyjnej, lecz w zakresach obowiązków naczelnika oraz trzech pracowników ZS uwzględniono działania związane z hmpz, co należy uznać za stan prawidłowy. Ponadto obowiązki te były przez ww. pracowników faktycznie realizowane. Pozytywnie należy również ocenić fakt uwzględnienia w planach działalności RDOŚ na lata 2015-2018, zadań związanych z hmpz oraz ustalenie mierników ich wykonania a następnie oceny

²⁰ Dz. U. z 2008 Nr 202 poz. 1257.

i zwymiarowania wykonania tych zadań w sprawozdaniach rocznych z wykonania tych planów. Dodatkowo co roku mierniki te były modyfikowane i udoskonalane.

III. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

- 1) dokonanie oceny przeprowadzonej remediacji dla pozycji w rejestrze o nr.: 35 i 37, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 101n Poś;
- 2) dostosowanie regulaminu organizacyjnego RDOŚ do uregulowań Poś, związanych z historycznymi zanieczyszczenia powierzchni ziemi.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 20 grudnia 2018 r.

p.o. Dyrektor
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie

Kontroler:

Jolanta Stawska

Wojciech Zdasień
Główny specjalista kontroli państwowej

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków